

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Vliv vnitřních a vnějších faktorů na finanční prosperitu vybraného
podniku**

**The influence of internal and external factors on financial prosperity of
selected company**

Pavla Brožíková

Plzeň 2012

Čestné pro hlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Vliv vnitřních a vnějších faktorů na finanční prosperitu vybraného podniku“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v přiložené bibliografii.

V Plzni, dne 26. 4. 2012

.....
podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Kateřině Pitrové za její cenné rady, které mi pomohly práci vytvořit.

Dále bych chtěla poděkovat panu Ing. Luděkovi Kyprému, hlavnímu ekonomovi Úněšovského statku a.s., za materiály a čas, které mi poskytl.

Děkuji..

Obsah

ÚVOD.....	7
1 PODNIKÁNÍ V ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBĚ	8
1.1 ZEMĚDĚLSTVÍ, JEHO VÝZNAM A ZVLÁŠTNOSTI.....	8
1.1.1 Rostlinná výroba.....	10
1.1.2 Živočišná výroba	10
1.2 TRANSFORMACE V ZEMĚDĚLSTVÍ, ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA VLÁDY A EU.....	10
2 PROFIL PODNIKU ÚNĚŠOVSKÝ STATEK A.S.	13
2.1 PŘEDMĚT ČINNOSTI	13
2.2 VZNIK SPOLEČNOSTI:	14
2.3 ROZDĚLENÍ AKCIÍ:	15
2.4 VELIKOST PODNIKU:	15
3 PROSTŘEDÍ (OKOLÍ) PODNIKU	16
3.1 VNĚJŠÍ PROSTŘEDÍ FIRMY.....	16
3.1.1 Makroprostředí	16
3.1.1.1 Demografické prostředí	17
3.1.1.2 Ekonomické prostředí	18
3.1.1.3 Přírodní a ekologické okolí.....	24
3.1.1.4 Technologické okolí	25
3.1.1.5 Politické a právní prostředí	26
3.1.1.6 Kulturní prostředí.....	28
3.1.2 Mikroprostředí	29
3.2 VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ.....	32
3.2.1 Organizační struktura podniku	32
3.2.2 Řešení problémů	33
3.2.3 Mezilidské vztahy.....	33
3.2.4 Materiálové prostředí.....	33
3.3 SWOT ANALÝZA.....	33
3.3.1 S.W.O.T. analýza podniku	34
3.3.1.1 Silné stránky	34
3.3.1.2 Slabé stránky.....	34
3.3.1.3 Příležitosti	35
3.3.1.4 Hrozby	35
4 FINANČNÍ ANALÝZA PODNIKU	36
4.1 Rok 2008.....	37
4.1.1 Rostlinná výroba.....	37
4.1.2 Živočišná výroba	37
4.2 Rok 2009.....	38
4.2.1 Rostlinná výroba.....	38
4.2.2 Živočišná výroba	38

4.3 ROK 2010.....	39
4.3.1 Rostlinná výroba.....	39
4.3.2 Živočišná výroba	39
4.4 ZÁKLADNÍ POUŽÍVANÉ UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY	40
4.4.1 Analýza vývoje zisku	40
4.4.2 Analýza rentability	41
4.4.3 Analýza zadluženosti a vztahu majetkové a finanční struktury	42
4.4.4 Analýza likvidity	43
4.4.5 Řízení aktiv	44
5 SHRNUÍ	47
6 ZÁVĚR	49
SEZNAM TABULEK	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
SEZNAM PŘÍLOH	53
ABSTRAKT	5
ABSTRACT	6

Úvod

Podnikání v zemědělství se v posledních letech stává čím dál více problematičtější sférou podnikání. Pro někoho může být otázkou, proč to takhle je? Jestli za to mohou nepříznivé přírodní podmínky, špatná politika státu nebo snad stěhování lidí z vesnic do měst?

Mě tato otázka také velmi zajímá, proto se jí v mé práci budu podrobněji zabývat. Jako nástroj na její zjištění jsem se rozhodla provést celkový rozbor vnitřního a vnějšího prostředí zemědělského podniku ve vztahu na jeho finanční prosperitu. Ve výsledku mé práce by mělo být zřejmé, co z pohledu vlivů okolí má největší vliv na finanční zdraví tohoto podniku.

Cílem práce je charakterizovat zemědělský podnik Úněšovský statek a.s., identifikovat vnitřní a vnější faktory, které na tento podnik působí. Dále zpracovat finanční analýzu podniku a zhodnotit vliv vnitřních a vnějších faktorů na prosperitu podniku. Teoretická část popisuje obecně podnikání v zemědělské výrobě, její význam, zvláštnosti a zemědělskou politiku, dále pak prostředí podniku, jehož faktory na podnik mohou působit, a nakonec finanční analýzu podniku. V praktické části je podnik představen, jsou zde identifikovány vnitřní a vnější faktory, které na vybraný podnik působí. Z finančních výkazů podniku je zpracována finanční analýza, analyzován vliv vnitřních a vnějších faktorů na podnik a závěrečné zhodnocení.

1 Podnikání v zemědělské výrobě

První kapitola práce je zaměřena na definování pojmu zemědělství, jeho význam, na specifika v zemědělské výrobě a na zemědělskou politiku vlády.

1.1 Zemědělství, jeho význam a zvláštnosti

Zemědělství můžeme charakterizovat jako kvalifikované obdělávání půdy za účelem získání úrody (rostlinná výroba), chov hospodářských zvířat (živočišná výroba) včetně různých přidružených činností. Zemědělskou výrobu uskutečňují zemědělské podniky (závody), které jsou základní výrobně ekonomickou a technicko-organizační jednotkou. Pojednává o nich nauka o zemědělském podniku, jejímiž hlavními součástmi jsou ekonomika rostlinné výroby a ekonomika živočišné výroby. (Synek, 2010)

Zemědělské podniky plní základní funkci – zabezpečení potravin pro obyvatelstvo a zemědělských surovin pro průmysl; tj. funkce produkční. Plní i další důležité funkce mimoprodukční, jako je péče o krajinu a životní prostředí (krajinotvorná funkce), sociálně kulturní (osídlení), rekreační aj.; ty jsou podporovány různými dotacemi, ať už národními nebo evropskými. Svými produkty se významně podílí na zahraničním obchodu. Hlavní činností zemědělských podniků je zemědělská výroba. (Synek, 2010)

Zemědělská výroba má oproti průmyslové výrobě některé zvláštnosti, k nimž patří (Synek, 2010):

a) Velká závislost na přírodních podmínkách

- zemědělský výrobní proces se musí přizpůsobovat nárokům živých organismů,
- ovlivnitelnost přírodních procesů v zemědělské výrobě je daleko menší, než je tomu u průmyslových technologických procesů; na výrobu, prováděnou převážně na volném prostranství působí, silně působí klimatické vlivy,
- hlavní výrobní faktor (půda) je v klidu, stroje a jiné výrobní prostředky (hnojiva, osiva) a pracovníci jsou naopak v pohybu; to zvyšuje náklady na dopravu a manipulaci s materiálem,
- půda má rozdílnou úrodnost (bonitu), což ovlivňuje výsledky hospodaření podnikatelských subjektů

Závislost zemědělské výroby na přírodních podmínkách ztěžuje organizaci práce, klade velké nároky na zkušenosti a přizpůsobivost pracovníků neustále se měnícím podmínkám, působí na hygienu a úrazovost v zemědělské výrobě. (Synek, 2010)

- b) Časový nesoulad průběhu výrobního a pracovního procesu, který je typický zejména pro rostlinnou výrobu. Proces výroby pšenice trvá 10 měsíců, avšak pracovní proces obdělávání 1ha pšenice trvá asi 70 hodin. Podobně je tomu i při výrobě mléka, jatečního masa, vlny apod. (Synek, 2010)
- c) Sezónnost práce v zemědělské výrobě, tj. její nerovnoměrné rozdělení během roku, se projevuje zejména v rostlinné výrobě
 - způsobuje nerovnoměrné využívání strojů a pracovních sil během roku, má vliv na organizaci práce,
 - při některých pracích je příčinou nárazové potřeby velkého počtu nekvalifikovaných sezónních pracovníků (např. při sklizni ovoce, jahod, chmele apod.),
 - ovlivňuje nerovnoměrnost příjmů a výdajů zemědělských podniků,
 - projevuje se nerovnoměrným rozdělením pracovní doby, kolísáním příjmů pracovníků během roku a působí potíže při získávání kvalifikovaných sil do zemědělství, zejména mládeže. (Synek, 2010)

Hlavními výnosy zemědělského podniku jsou tržby za zemědělské výrobky (rostlinné, živočišné), hlavními náklady jsou výdaje za osiva, sadbu, krmiva, hnojiva, stroje, pohonné hmoty apod. Evidenci komplikuje časový posun nákladů i výnosů; např. hnojiva nakoupená na podzim se zčásti spotřebují na ozimé obiloviny, zčásti na jaře na louky a kukuřici, obiloviny a další plodiny, krmivo vyprodukované z pohnojených ploch je zčásti sklizeno v polovině roku, zčásti na podzim a zčásti je uskladněno. Obtížné je i přiřazení společných nákladů na různorodou produkci. (Synek, 2010)

Při finanční analýze zemědělských podniků se používají stejné ukazatele jako v ostatních podnicích.

Zemědělská výroba se skládá ve většině případech pouze z výroby rostlinné a živočišné.

1.1.1 Rostlinná výroba

Základní úlohou rostlinné výroby je využívání půdy za účelem získávání produktů, které mohou být prodávány přímo na trh nebo dále zpracovávány. (Synek, 2010)

Hlavním výrobním faktorem v rostlinné výrobě je půda. Ta není jen místem výroby, ale i výrobním prostředkem s vlastním biologickým potenciálem pro růst zemědělských plodin. Plocha zemědělského podniku zahrnuje půdu, na které rolník (zemědělský podnik) sám hospodaří (kterou vlastní, nebo si připachtoval, kromě půdy, kterou propachtoval). Zahrnuje ornou půdu (ta je charakteristická střídáním plodin, většinou tzv. hlavních plodin pěstovaných po rozhodující část vegetačního období a tzv. meziplodin pěstovaných mezi dvěma hlavními plodinami), trvalé travní porosty (louky, pastviny), trvalé kultury (vinice, chmelnice atd.). Podle půdně klimatických podmínek je půda podle zemědělských podniků zařazena do pěti výrobních oblastí (kukuřičné, řepařské, bramborářské, bramborářsko-ovesné a horské). (Synek, 2010)

1.1.2 Živočišná výroba

Hlavní úlohou živočišné výroby je vyživovací úloha, tj. výroba plnohodnotných živočišných produktů. Hlavní činností je chov hospodářského zvířectva, tj. výroba masa (jateční dobytek, tj. skot, telata, prasata, selata a drůbež), mléka, vajec aj. produktů. Vedlejšími produkty jsou kůže, vlna, peří apod. a sekrementy, které jsou zužitkovány v rostlinné výrobě (hovoříme také o tzv. bezodpadové technologii). (Synek, 2010)

1.2 Transformace v zemědělství, zemědělská politika vlády a EU

V uplynulých letech prošlo naše zemědělství rozsáhlou transformací, která probíhá i v současné době: zanikla, nebo se transformovala většina státních statků, JZD se transformovala v nová zemědělská družstva nebo v podniky fyzických osob (rodinné farmy), popř. jiné vlastnické formy, vznikla soukromá hospodářství a zemědělské podniky nového typu (obchodní společnosti podle obchodního zákoníku). Rozhodující částí transformace byla privatizace, která měla převážně formu restitucí, tj. navrácení znárodněného majetku původním vlastníkům, a privatizace státních statků. (Synek, 2010)

Cílem zemědělské politiky vlády je dokončit privatizaci a narovnat majetkové vztahy v zemědělství, zpřístupnit finanční zdroje pro zemědělské podnikatele, efektivně

měnit strukturu zemědělské výroby pomocí útlumových programů, zvýšit kvalitu a zdravotní nezávadnost potravin, přispět ke stabilitě cen zemědělských výrobků (dlouhodobější cíl), usilovat o liberalizaci agrárního trhu s ostatními zeměmi aj. Kromě nástrojů legislativní povahy vznikly v rámci zemědělské politiky vlády nové instituce, např. Fond tržní regulace v zemědělství, katastrální úřady, Pozemkový fond ČR, Plodinová burza, Agrární komora, Podpůrná a garanční rolnický a lesnický fond aj. Koncepce agrární politiky v ČR je v souladu s Evropským modelem zemědělství, který má čtyři pilíře (Synek, 2010):

- rozvoj multifunkčního zemědělství
- zachování multifunkčního zemědělství na co největší ploše
- existence životaschopných podniků
- hlubší propojení zemědělství s rozvojem venkova

V rámci společné zemědělské politiky EU jde hlavně o cenovou podporu, dotace na některé výrobky, výkup některých výrobků. Otevřel se trh s miliony spotřebiteli, ale zároveň se zvýšil dovoz zemědělských výrobků, což je velký problém, hlavně s levnými dováženými výrobky. Dále EU nastolila mnoho předpisů, hlavně veterinární a hygienické, což vede k uzavření mnoha podniků. (Synek, 2010)

Komentář Oldřicha Přibíka z Odborného a stavovského časopisu Zemědělec, 2012: „Český statistický úřad odhadl, že loňský zisk českého zemědělství bude téměř dvojnásobný oproti předchozímu roku. Mohlo by se tedy zdát, že zemědělství se u nás daří čím dál lépe a že to nebude dlouho trvat a na českém a moravském venkově nastane ráj. Bohužel zdání klame a všechno je relativní. Většina zemědělských podniků sice loni nepochybně vydělala. Ale kromě toho, že je naše zemědělství od vstupu do Evropské unie ziskové zejména díky evropským dotacím, agrární odborníci již delší dobu upozorňují na nerovnováhu celého sektoru, která je důsledkem masivního poklesu živočišné výroby.

Klesá odbyt krmných plodin a přibývá obilných polí na úkor ploch dříve tradičních brambor, cukrové řepy či píce. Přitom rostlinná výroba produkuje především suroviny, zatímco živočišná představuje přidanou hodnotu a zaměstnanost. Nechme stranou, zda za tímto vývojem stojí společná zemědělská politika unie, špatně nastavená dotační pravidla či přístup našeho státu, který na tento vývoj včas nereagoval. Bohužel většinu toho, co se

v našem zemědělství děje, určují především ekonomické principy. Jak ovšem dokazuje poslední na evropské scéně, ekonomové, kteří je formulují, ani politici, kteří je uvádějí svými rozhodnutím v život, zdaleka nejsou neomylní. Realita a nejen ta ekonomická se totiž velmi rychle mění a výsledek těchto změn je těžko předvídatelný. Bankovní domy se tak po letech začínají pomalu vracet ke starým osvědčeným jistotám, jakými byla vždy pole, les či zemědělská usedlost a dosud spíše podceňovaný agrární sektor se pro ně stává jakýmsi ostrůvkem stability. Není se co divit. Toto odvětví dokázalo jen za posledních sto let přežít nejružnější politické i ekonomické turbulence a kromě toho, jíst se přeci bude stále. Možná postupem času nabude zemědělství na významu i v očích našich politiků a spolu s tím i pojmy jako potravinová soběstačnost či koncepce rozvoje našeho zemědělství. Ne všechny scénáře příštího vývoje v Evropě totiž musí skončit happy endem.“

2 Profil podniku Úněšovský statek a.s.

Obchodní jméno: Úněšovský statek a.s.

Právní forma: Akciová společnost (a.s.)

Sídlo podniku: Úněšov 76

Úněšov

330 38

Česká republika

Rozhodující předmět podnikání: Zemědělská výroba

IČO: 49790277

DIČ: CZ49790277

Internetové stránky: www.ustatek.cz

Obr.č. 1: Logo podniku

Zdroj: Internetové stránky podniku (www.ustatek.cz)

2.1 Předmět činnosti:

Hlavní činností podniku je rostlinná a živočišná výroba, v oblasti rostlinné výroby se zaměřuje zejména na pěstování pšenice, řepky a v posledních letech i máku a v živočišné výrobě se zabývá výrobou mléka, výkrmem skotu a chovem skotu masného plemene. Do vedlejší činnosti patří produkce chovných plemenných zvířat a využití jejich genetického materiálu, výroba osiv a sadby, úprava, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské výroby, jako pomocnou činnost podnik zahrnuje hostinskou činnost, koupi zboží za účelem

jeho dalšího prodeje a prodej , pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor a dále ještě opravy silničních vozidel a ostatních dopravních prostředků pro vlastní potřebu.

2.2 Vznik společnosti:

Úněšovský statek a.s. vznikl ze Státního statku Úněšov s.p. na základě velké privatizace ke dni 17.12.1993 zápisem do Obchodního rejstříku vedeného Krajským soudem v Plzni, oddíl B, vložka 372, a to na základě zakladatelské listiny ze dne 18.11.1993. Ocenění vkládaného majetku bylo provedeno v souladu se zákonem č. 92/1991 sb. ve znění pozdějších předpisů a schváleno v rámci výše citovaného privatizačního projektu. Majetek byl oceněn částkou 143.537 tisíc Kč. V té době byl statek v úpadku. Kdyby v roce 2003 nedošlo k celkové změně, statek by s velkou pravděpodobností zanikl.

Od roku 2003 se dostal podnik do fáze restrukturalizace a velkého růstu. Mezi největší změny patří:

- změny v organizační struktuře – Z původních sedmi středisek se dnes podnik dělí pouze na dvě střediska. Zde změna vedla hlavně k velké úspoře pracovních sil.
- změna počtu zaměstnanců – Podnik se zaměřil na produktivitu práce, z cca 1000 zaměstnanců podnik dnes zaměstnává cca 120.
- prodej opuštěných a nepotřebných objektů – Podnik se snaží výrobu směřovat do velkých hlavních středisek. Podnik již objekty nijak nevyužívá, proto bylo rozhodnuto je rozprodat.
- prodej nebo pronájem objektů vedlejší výroby – Mezi vedlejší výrobu Úněšovského statku dříve patřila výroba uzenin a pěstování brambor. Podnik k těmto výrobám vlastnil velkou budovu bramborárny v Úněšově a výrobní masných potravin v Pernarci, jelikož tyto výroby nebyly pro podnik nijak ziskové, rozhodl se je podnik zrušit. Objekt bramborárny podnik pronajímá firmě EUROPLANT šlechtitelská, spol. s r. o. a výrobní masných potravin byla prodána firmě Český grunt s.r.o.
- sumarizace dobytka z menších farem do velkých – Podnik zakoupil moderní, ale opuštěnou farmu v Chrančovicích a zmodernizoval farmu v Pernarci. Dnes se na těchto farmách shromažďuje všechen dobytek s produkcí mléka. Masný dobytek se chová z velké části na farmě v Dolní Jamné.

- od roku 2004 čerpání velkých dotací – Podnik je velmi závislý na dotacích.

2.3 Rozdělení akcií:

84% akcií je drženo v kupónech, 1% akcií je ponecháno fondu národního majetku, 12% je prodáno prostřednictvím zprostředkovatelů a 3% akcií jsou převedena na restituční investiční fond. Hlavním akcionářem podniku je firma Čemos, a.s.

Výše základního jmění je 99.060.000 Kč, jedná se o 198 120 ks akcií na majitele v listinné podobě ve jmenovité hodnotě 500 Kč.

Ostatní část majetku Státního statku Úněšov s.p. byla prodána přímým prodejem, bezúplatně převedena na obec nebo navrácena v rámci restituce.

2.4 Velikost podniku:

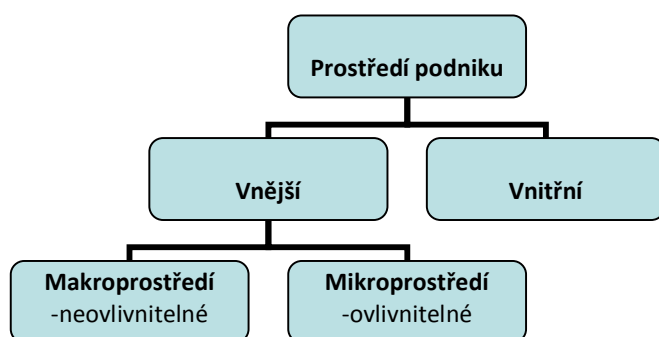
Podnik obhospodařuje celkem 6 557,08 ha půdy, z toho je 977,80 ha orné půdy, 670,33 ha luk a 908,95 ha pastvin. V živočišné výrobě je chováno cca 2500 ks zvířat, z toho 756 krav dojného plemene, 457 ks krav bez tržní produkce mléka a dále pak 251 ks skotu ve výkrmu, 350 ks telat, 467 ks chovných jalovic a 189 ks vysokobřezích jalovic.

Podnik zaměstnává přibližně 120 lidí.

3 Prostředí (okolí) podniku

Prostředí podniku bývá většinou charakterizováno jako soubor okolností, ve kterých někdo žije a které ho nějakým způsobem ovlivňují. Tím někým může být člověk, rodina, podnik, místo atd., je to určitý subjekt. Na jeho chování působí jak kladné, tak záporné vlivy prostředí, které se označují jako faktory prostředí a rozhodují jak o současném, tak i budoucím vývoji podniku. (Jakubíková, 2008)

Schéma č. 1 – Prostředí podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

3.1 Vnější prostředí firmy

3.1.1 Makroprostředí

Makroprostředí tvoří širší okolí podniku. Do jisté míry podnikům diktuje, co a jak mohou a nemohou provozovat. Existující makroelementy jsou v podstatě mimo dosah podnikové kontroly. Ovlivňují postavení i chování podniku a tím i jeho výrobní a obchodní úspěchy či neúspěchy a efektivnost jeho podnikatelských aktivit. (Horáková, 2003)

Makroprostředí podniku má následující prvky:

- Demografické prostředí
- Ekonomické prostředí
- Přírodní a ekologické prostředí
- Technologické prostředí
- Politické prostředí

- Právní prostředí
- Kulturní prostředí

Některé z prvků okolí jsou „hmotné“, například geografické podmínky a zčásti technologické okolí (stroje a zařízení). Mnoho prvků okolí má však nehmotnou povahu, protože jde o právo, hospodářskou politiku, etické principy atd. Tím se ovšem vůbec nezmenšuje intenzita jejich působení. (Synek, 2010)

Při zkoumání okolí podniku si musíme uvědomit, že v současné době jeho bezprostřední okolí tvoří celá Evropská unie, ba dokonce celý svět (hovoříme o tzv. globalizaci).

Po vstupu do EU se Česká republika stala součástí jednotného trhu, který znamená (Synek, 2010):

- volný pohyb zboží mezi členskými zeměmi (ten už není považován za zahraniční obchod),
- volný pohyb osob, právo usazovat se, pracovat a žít v kterékoli zemi EU,
- volný prostor pro poskytování služeb na celém území EU,
- volný pohyb kapitálu.

Jednotný trh na jedné straně otvírá pro naše podniky celý trh EU, na straně druhé trh České republiky je otevřen pro podniky z celé EU, což zcela mění konkurenční prostředí (rostou nároky na kvalitu výrobků, jejich technickou úroveň, péči o zákazníka aj.). (Synek, 2010)

3.1.1.1 Demografické prostředí

Demografické prostředí zahrnuje především statistické údaje, jako je velikost lidské populace, její hustota, věková struktura, pohlaví, zaměstnanost, atd.

Úněšovský statek svou činnost provozuje na území Plzně - severu, kde se podle údajů Českého statistického úřadu z roku 2010 [1] nacházelo 98 obcí, z toho 10 měst. Lidská populace tvořila 75 470 osob, z toho 37 983 žen. Z hlediska věkové struktury na Plzni – severu žilo 15,4% osob ve věku 0 – 14 let, 70% osob ve věku 15 – 64 let a 14,6% osob ve věku 65 a více let. Mezi obyvatelstvo, které se řadí do pracovní síly, patřilo 39 901 osob a míra nezaměstnanosti činila 8,12%, což ukazuje, že je na Plzni-severu práce nedostatek.

Vlivem technického a technologického pokroku se počet pracovníků v podniku stále snižuje. V roce 2008 byl počet pracovníků 136, v roce 2009 podnik zaměstnával 120 osob a v roce 2010 už pouze 114 osob. V době žní se tento počet navyšuje o brigádníky a pracovníky na výpomoc. Nejde však o snižování pouze z hlediska technologického, ale i demografického. Mnoho zaměstnanců odešlo do penze a mladí lidé v zemědělství nechtějí pracovat.

3.1.1.2 Ekonomické prostředí

Ekonomické okolí má na podnik zásadní význam. Z ekonomického okolí získává podnik výrobní faktory a kapitál, na toto okolí se obrací se svým výrobky a službami. Podnik je ve svém rozhodování a chování v rozhodující míře ovlivněn celkovou hospodářskou situací země a její dynamikou. (Synek, 2010) Jedná se zejména o tyto faktory (Synek, 2010):

- Dostupnost a ceny výrobních faktorů. Díky rozvoji logistiky a nových technologií, umožňují radikální snížení pracnosti a tím i vysokou produktivitu práce, ztrácejí postupně tyto faktory své dominantní postavení.
- Daňová zátěž podniků. Ta ovlivňuje chování podniků jak z hlediska výše daní, tak z hlediska jejich konkurence. Daňová politika státu u nás hledá cestu mezi dvěma póly. Na jedné straně musí zajistit daňový výnos, který by naplnil státní pokladnu, ale současně nezatížil podniky tak, aby ztratily motivaci k podnikání.
- Hospodářský růst, měnový a devizový vývoj. Manévrovací prostor podniku, jeho rozvoj i možnosti expanze souvisí velmi těsně s makroekonomickým růstem. Míra inflace ovlivňuje ceny výrobních faktorů, poptávku a koupěschopnost zákazníků.

Devizové kurzy, inflace a devalvace mají na podniky významný vliv i pokud jde o rizika, která jsou s tím spojena. To se týká zejména těch, které jsou zapojeny do mezinárodního obchodu nebo které pracují s devizovým úvěrem.

Hospodářský růst umožňuje zvyšování kupní síly obyvatelstva, což se projevuje v růstu poptávky.

Mezi ekonomické faktory se řadí např. HDP, fáze ekonomického cyklu, úrokové sazby, měnové kurzy, míra nezaměstnanosti, inflace, koupěschopnost. (Jakubíková, 2008)

Vývoj cen

Mezi největší faktory, které podnik ovlivňují, patří ceny. Veškeré ceny jsou ovlivňovány hlavně trhem EU, především cenami v Německu. Přibližně 90% produkce podniku jde do Německa. Ve většině případech je cena produktu, který jde do prodeje, dána nebo je domluvena. Pokud se jedná o nákup (osiva, hnojiva, chemie), je cena stanovena od prodejce. Velkou silou podniku je jeho velikost produkce, což umožňuje lepší vyjednávání a určité množstevní slevy.

Tab. č. 1: Vývoj nákupních cen hnojiv

	2008	2009	2010
Ledek amonný, q	472,-	425,-	327,-
Síran amonný, q	367,-	425,-	327,-
Dasa, q	492,-	850,-	462,-
Dam 390, q	478,-	730,-	385,-
Doložitelný vápenec, q	125,-	105,-	99,-

Zdroj: vlastní zpracování z účetnictví podniku, 2012

Tab. č. 2: Vývoj nákupních cen chemie

	2008	2009	2010
Husar, kg	4058,-	4763,-	4200,-
Glean, kg	19760,-	18920,-	16580,-
Calisto, l	3864,-	4065,-	3799,-
Mospilan, l	2715,-	3376,-	2799,-

Zdroj: vlastní zpracování z účetnictví podniku, 2012

Z tabulek č. 1 a č. 2 vychází, že ceny v roce 2009 velmi často stoupaly, což bylo hlavně díky vlivu ekonomické krize. V roce 2010 ceny opět klesly.

Tab. č. 3: Vývoj prodejních cen, roční průměr

	2008	2009	2010
Pšenice – potravinářská, q	307,-	294,-	340,-
Řepka, q	825,-	735,-	755,-
Mléko, l	8,50	6,50	7,50

Zdroj: vlastní zpracování z účetnictví podniku, 2012

Prodejní ceny produktů, jak vyplývá z tabulky č. 3, naopak v roce 2009 výrazně poklesly. Nejvíce se tento pokles projevil na ceně mléka, které v tomto roce i v roce 2010 zaznamenalo velké ztráty, protože náklady na výrobu jednoho litru mléka se pohybují okolo 8,50 Kč.

Struktura dotačních zdrojů

V České republice máme dva typy dotačních zdrojů do zemědělství. Jedná se zejména o evropské finanční zdroje a národní finanční zdroje, které vyplácí Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).[2]

Mezi základní dotační nástroje v ČR patří[2]:

- Přímé platby
- Program rozvoje venkova ČR na období 2007 až 2013
- Operační program Rybářství na období 2007 až 2013
- Dotace v rámci Společné organizace trhu
- Národní dotace
- Podpůrný garanční a lesnický fond

Úněšovský statek je na podporách z Evropské unie i z České republiky v posledních letech velmi závislý. Podnik se snaží žádat si o všechny dotace, které v rámci svého oboru podnikání může získat. Mezi hlavní dotační podpory patří přímé platby, národní doplňkové platby Top – Up, platby LFA z Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 a finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

Přímé platby

Z přímých plateb podnik získává dotaci SAPS a dotaci na krávy s TPM.

SAPS je dotace na jednotnou platbu na plochu. Jedná se o platbu, která dorovnáva zemědělcům jejich příjmy, tím se podnik stává stabilnější. Dotace se vyčísľuje podle množství hektarů, na kterých podnik hospodaří. Podmínkou je, že veškerá půda, na kterou chceme platbu uplatnit, musí být vedena ve veřejném registru půdy (LPIS). Sazba na 1ha se stále zvyšuje a v roce 2013 by se měla vyrovnat sazbám v západních zemích. [3]. V roce 2008 byla sazba na 1 ha 3 086 Kč a podnik díky tomu získal dotaci 20 405 126 Kč, v roce 2009 činila sazba 3710 Kč a dotace se uplatnila ve výši 24 520 725,60 Kč, v roce 2010 byla stanovena sazba 4 060,80 Kč a dotace byla uznána ve výši 26 689 851,62 Kč.

Mezi další přímé platby, o které podnik žádá, jsou finanční příspěvky na krávy s trvalou produkcí mléka (s TPM). Platba je uplatněna pouze na přežvýkavce, kteří jsou registrováni v ústřední evidenci. Pro dotaci na kusy dobytka se stanovují přepočtové koeficienty pro zjištění nápočtu VDJ, z kterého se poté pomocí sazby na 1VDJ vypočítá celková dotace. U této platby je přepočítávací koeficient 1,0 na jednu dojnici. K této platbě musí ještě podnik zasílat podíl příjmů za prodané mléko na celkových příjmech ze zeměděľské výroby. [3] Tuto dotaci podnik získal poprvé v roce 2010 a byla uznána ve výši 1 720 857,60 Kč.

Top-Up

Top-Up jsou národní doplňkové platby, které jsou poskytovány k jednotné platbě na plochu. Tato platba pro Českou republiku jako nový stát v Evropské unii není poskytována v plné výši. Jedná se o platby na chmel, přežvýkavce, chov ovcí nebo koz, chov krav bez TPM, platby na zeměděľskou půdu a platby na brambory pro výrobu škrobu. [3]

Statek v rámci těchto plateb získává finanční prostředky na zeměděľskou půdu (ZP), přežvýkavce a krávy bez TPM.

Výpočet velikosti platby na zeměděľskou půdu se opět získá vynásobením počtu obdělávaných hektarů a sazby na 1 ha. V roce 2008 podnik získal 9 098 332 Kč, v roce 2009 7 825 482,24 Kč a v roce 2010 tato podpora přispěla statku částkou 3 378 953,38 Kč. Pro rok 2011 byla tato platba zrušena.

Finanční příspěvky na přežvýkavce a krávy bez TPM se získávají vynásobením VDJ a sazby na 1 VDJ. Množství VDJ se zjišťují z pomoci přepočítávacích koeficientů, které jsou uvedeny v tabulce č. 4. [3]

Tab. č. 4: Přepočítávací koeficienty na velké dobytčí jednotky (VDJ)

Věk skotu	Přepočítávací koeficient
Nad 24 měsíců	1,0
Nad 6 měsíců do 24 měsíců	0,6
Nad 1 měsíc do 6 měsíců	0,2

Zdroj: příručka pro žadatele, [3], 2010

Společnost Úněšovský statek získala v roce 2008 částku 4 340 409 Kč na přežvýkavce a krávy bez TPM, v roce 2009 tato částka činila 4 255 618,72 Kč a v roce 2010 3 350 050,32 Kč.

LFA, Natura

Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 poskytuje zemědělským podnikům platby na zemědělskou půdu, která je vedena jako travní porost. LFA je vyplácena pouze na travní oblasti, které se vyskytují v horských oblastech (typ HA a HB), v ostatních méně příznivých oblastech (typ OA a OB) a v oblastech se specifickými omezeními (typ S a SX). Podmínkami získání této dotace je, aby tyto travní porosty byly alespoň jedenkrát za rok spaseny nebo dvakrát za rok posečeny. Dále je zde podmínka dodržování intenzity chovu skotu žadatele alespoň 0,2VDJ na 1 ha travního porostu a maximálně 1,5 VDJ na 1 ha zemědělské půdy. Koeficienty přepočtů na VJD jsou stejné jako u plateb Top-Up. [3]

Úněšovský statek spadá do oblastí typu HA a OA. V horských oblastech typu A obhospodařuje přibližně 830 ha půdy a v ostatních méně příznivých oblastech přibližně 700 ha zatrávněné půdy. Díky tomuto podnik může nárokovat dotaci ve výši cca 5,5 milionů Kč.

EAFRD

EAFRD je zkratka pro Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Tento fond spadá do společné zemědělské politiky Evropské unie. Poskytuje finanční prostředky, které mají za úkol zvyšovat konkurenceschopnost podniků v rámci Evropské unie, zlepšení životního prostředí a kvality života na venkově. [4]

Z fondu EAFRD společnost čerpá dotace na ošetřování travních porostů (OTP) a na meziplodiny. Velikost dotací na OTP je přibližně 4 miliony Kč a na meziplodiny 450 000 Kč.

Podnik dále získává finanční podpory na kadavéry, což je příspěvek na odvoz uhynulého skotu, příspěvky na léčbu nemoci IBR a pojistné plnění z pojištění plodin. Částky z těchto příspěvků se každý rok mění podle počtu uhynulých zvířat a škod na plodinách.

Ve všech těchto případech se jedná o dotace provozní. V kompetencích podniku je získávat i dotace na investice do přestavby budov, vybavení těchto budov nebo na nákup strojů. V roce 2008 tyto dotace činily 15 189 000 Kč, které byly získány na přestavbu farmy v Pernarci a její vybavení a na zmodernizování sušky obilí v Líšťanech. V roce 2009 podnik nezískal žádné investiční dotace. Na rekonstrukci stájí a dojírny v Chrančovicích byla v roce 2010 získána dotace ve výši 10 354 000 Kč.

Díky všem těmto finančním podporám zůstává Úněšovský statek v kladných číslech hospodaření a může se tak postupně rozvíjet. Celkově podnik získá ročně dotace přibližně 45 milionů Kč na provozní činnost. Velkou hrozbou je však rok 2013, kdy by se měly některé dotace zrušit nebo snížit (předpoklad 10%). Tato hrozba by za současných podmínek na českém trhu byla nejspíš zničující.

Úplná struktura a výše dotací je v příloze A.

Úrokové sazby

Úrokové sazby podniku mohou být snižovány programem Zemědělec z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF).

Cílem programu je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských subjektů, kdy příjemce podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení či technologických celků, přičemž podporovaná investice musí sloužit ke snížení výrobních nákladů, modernizaci či zlepšení jakosti. [5]

Program uhradí max. 4% z úrokové sazby. Banka podniku vždy půjčuje s úrokem pod 5%, což znamená, že podnik platí úrok max. 1%.

Mzdové sazby, průměrné mzdy

Podnik vyplácí pracovníky většinou úkolově nebo hodinově. Pracovníci, kteří mají na starosti dojení krav, jsou vypláceni podle dojivosti.

Tab. č. 5: Průměrné hrubé měsíční mzdy v Kč

	2008	2009	2010
ČR	22 592	23 344	23 797
Zemědělství	17 909	17 766	18 496
Podnik	19 573	19 638	20 376

Zdroj: vlastní zpracování z údajů ČSÚ [6] a podniku, 2012

Mzdy podniku jsou dlouhodobě nad průměrnou mzdou v zemědělství, ale nedosahují na celkovou průměrnou mzdu v celé České republice.

3.1.1.3 Přírodní a ekologické okolí

Přírodní prostředí zahrnuje přírodní zdroje, které jsou využívány jako vstupy. (Kotler, 2007)

Ekologie je faktorem, který musí podniky stále více respektovat. Nečiní-li to ze své vůle, nutí je k tomu nejen státní instituce, ale i velmi aktivní občanská sdružení. Ekologie na jedné straně vytváří podnikání řadu bariér, protože ekologizace řady technologií i již existujících bariér představuje pro podniky ekonomickou zátěž. Na druhé straně dává podnikům mnoho šancí, například při výrobě ekologicky nezávadných výrobků, recyklaci obalů atd. (Synek, 2010)

Přírodní okolí podniku ovlivňují hlavně klimatické podmínky, ve kterých se podnik nachází.

Celková plocha Úněšovského statku se nachází v nadmořské výšce 460 – 705m nad mořem, reliéf terénu této oblasti je zvlněný. Z hlediska klimatického regionu je tato oblast zastoupena číslem 4, které označuje mírně teplou a suchou oblast a číslem 5, mírně teplá a mírně vlhká oblast. Převažujícím půdním typem zemědělské půdy je hlinitopísčítý typ. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 7, 36°C a průměrné roční srážky činí 511mm. Díky těmto podmínkám se podnik řadí do výrobní oblasti obilnářsko bramborářské, což je středně úrodná oblast.

Přírodní prostředí podniku není důležité jen pro rostlinnou výrobu, ale i pro živočišnou, jelikož se podnik snaží si veškerá krmiva pro skot vyrobit sám. Na tyto plodiny (seno, vojtěška) mají vliv hlavně jarní měsíce, kdy je deficit srážek největší, a tyto plodiny zasychají.

Dalším klimatickým faktorem, který ovlivňuje velikost úrody, je mráz, hlavně holomrazy. Při těchto mrazech dochází ke škodám hlavně na pšenici a řepce.

V rámci ekologie má podnik zpracovaný rozsáhlý havarijní plán, který popisuje, jak postupovat při nějaké havárii. Největší nebezpečím pro podnik je znečištění vod. Mezi závadné látky, se kterými podnik nakládá, patří motorová nafta a mazadla, silážní šťávy, průmyslová hnojiva, statková hnojiva a jejich tekuté složky.

Od roku 2009 musí podnik splňovat nitrátovou směrnici, což je předpis Evropské unie o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnany ze zemědělských zdrojů. Při vydání této směrnice byla zpracována příručka zásady správné zemědělské praxe, kterou se musí podnik řídit, aby mohl pracovat s dusičnany.

3.1.1.4 Technologické okolí

Technologické okolí a změny technologie jsou zdrojem a motivem technického a technologického pokroku, který umožňuje podniku dosahovat lepších hospodářských výsledků, zvyšovat konkurenční schopnost a humanizovat práci. To může ovšem mít i své stinné stránky, k nimž patří někdy negativní vliv na životní prostředí, vznik sociálních problémů atd. (Synek, 2010)

Technologické pokroky mají velký význam na uspořádání pracovní síly a tím i ušetření na mzdových nákladech.

Úněšovský statek se snaží veškeré zařízení, stroje a soupravy nahradit za těžké a velké a minimalizovat jejich množství v podniku.

V rostlinné výrobě se jedná zejména o traktory a k nim příslušné obslužné soupravy, které umožňují rychlejší práci při obdělávání půdy. Jelikož je zemědělská půda podniku v různé nadmořské výšce, zraje úroda postupně od nejnižších oblastí k nejvýše položeným, což umožňuje menší počet strojů a jejich maximální využití. Mezi nejnovější stroje, s kterými podnik disponuje, patří traktory značky John Deere, tahač Claas, krmné míchací vozy Faresin, manipulátory, sběrací vůz, vozy značky Fliegel, řezačka Claas, přesýpací vůz na obilí a sečka.

Technologickým pokrokem v živočišné výrobě je přestavba kravína v Pernarci a přestavba dojírny v Pernarci a Chrančovicích. Tyto dojírny umožňují dojení několika krav najednou, což urychlilo práci, velmi snížilo počet zaměstnanců a zvýšilo dojivost krav. Dodavatelem vybavení a techniky do dojírny byla firma Fullwood. Cena přestavby kravína v Pernarci byla vyčíslena na 40.902.558 Kč, z toho dotace činila 12.744.575 Kč. Přestavba a modernizace činila nárůst dojivosti a úsporu především v zaměstnancích. Počet pracovníků v kravíně se snížil z 20 na 7. Jejich plat se zvýšil, ale i tak činí roční mzdová úspora přibližně 2 300 000 Kč. Modernizace kravína v Chrančovicích stála 23.781.299 Kč, z toho dotace 8.318.904 Kč. Celý objekt kravína obsluhují pouze 3 lidé, což je obrovská mzdová úspora.

V roce 2008 se zavedl do podniku podnikový informační systém Helios, který sdružuje veškeré firemní procesy napříč podnikem.

3.1.1.5 Politické a právní prostředí

Politické prostředí ovlivňuje podnik především jako souhrn vlivů, jejichž výrazem jsou politické (mocenské) zájmy institucionalizované v politických stranách, koalici, opozici atd. Politické strany mohou vyznávat a prosazovat různou politickou linii, jejíž realizace má významné důsledky pro podnikovou sféru. Podnik může být ovlivněn i „malou“ komunální politikou, ke které patří postoje a vlivy obecních úřadů atd. (Synek, 2010)

Politické vlivy se za normálních podmínek prosazují především prostřednictvím práva. Právo a jeho instituty vytvářejí rámec prakticky pro všechny podnikové činnosti. Právní normy stanoví, jaké chování podniku je přípustné a jaké nikoliv. Nejdůležitější normou týkající se podnikové sféry je obchodní zákoník. Ten mj. vymezuje právní podmínky podnikání jak pro fyzické, tak i pro právnické osoby. Vedle toho ovšem existuje široké spektrum zákonů, které nadto definují možnosti a bariéry podnikání. Sem například patří zákonná úprava činnosti investičních fondů a společností, zákony a nařízení týkající se mezinárodního podnikání, ochrany spotřebitele a drobného akcionáře atd. (Synek, 2010)

Mezi politicko-právní faktory patří politická stabilita, stabilita vlády, členství zemí v různých politicko-hospodářských seskupení, daňová politika, sociální politika, zákony, ochrana ŽP aj. (Jakubíková, 2007)

Politické prostředí ovlivňuje statek hlavně z hlediska otevřeného trhu pro všechny výrobky. To způsobuje dovoz potravinářských výrobků ze zahraničí a jejich prodej za dumpingové ceny.

Podnik je omezován velkým množstvím zákonů a vyhlášek. Jde zejména o omezení v oblasti živočišných komodit, rostlinolékařské péče, veterinární péče, rostlinné výroby a půdy a pozemkové úpravy.

Správa mléčných kvót

Jedním z nejvýznamnějších opatření, která vedla v zemích EU ke stabilizaci trhu s mlékem, bylo bezpochyby zavedení systému mléčných kvót. V ČR byl tento systém zaveden od 1.4.2001. Po vstupu do EU byla administrace mléčných kvót upravena pravidly Společné zemědělské politiky EU. [7]

V rámci vstupu do EU bylo pro ČR stanoveno vnitrostátní referenční množství mléka pro dodávky ve výši 2 613 239 000kg a vnitrostátní referenční množství mléka pro přímý prodej ve výši 68 904 000kg. Národní referenční obsah tuku byl stanoven ve výši 4,21%. [7]

Výše vnitrostátních kvót mléka se v jednotlivých kvótových letech mění v závislosti

na realizovaných změnách individuálních kvót (změna kvóty dodávkové na přímý prodej a opačně) a na přijatých opatřeních EK (uvolnění restrukturalizační rezervy, plošné navyšování kvót, atd.). [7]

Administrace mléčných kvót se řídí legislativními předpisy EU a ČR. Jedná se o: nařízení Rady (ES) č.1234/2007, ve znění pozdějších předpisů; nařízení Komise (ES) č.595/2004, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a nařízení vlády č. 244/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. [7]

Tab. č. 6: Splňování kvót Úněšovského statku, a.s.

	2007 – 2008	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011
Kvóta, kg	5 327 853	5 920 468	7 183 227	7 183 227
Mléko, kg	5 551 078,78	6 557 790,40	6 850 298	7 249 089,77
Rozdíl, kg	223 226	637 322,39	- 332 929	65 862,77

Zdroj: vlastní zpracování z údajů podniku, 2012

Podnik dostává kvótu přidělenou od ministerstva zemědělství. Pokud je přidělená kvóta nízká, má podnik možnost si kvótu dokoupit od jiných zemědělců. Tuto koupenou kvótu mu však může ministerstvo snížit. Překročení kvóty v podniku se nijak nepokutuje, pokud však celá republika překročí kvótu stanovenou EU, podnik za překročení zaplatí pokutu. Podnik tuto pokutu platil pouze jednou. Bylo to v letech, kdy kvóta byla zavedena.

3.1.1.6 Kulturní prostředí

Kulturní prostředí je tvořeno institucemi a dalšími faktory, které ovlivňují základní hodnoty, vnímání, preference a chování společnosti. (Kotler, 2007)

Kulturní okolí je vytvářeno po mnoho let, dokonce staletí. Celková vzdělanostní a kulturní úroveň obyvatelstva je jednou z podmínek ekonomického rozvoje, přechodu ke složitějším technologiím a technického pokroku. (Synek, 2010)

Úněšovský statek se nijak nezapojuje do propagace svého podniku, jelikož prodej probíhá ve velkém množství. Svou image vylepšují pouze tím, že se snaží svou práci vykonávat co nejlépe za maximálního využití.

Zemědělství v této oblasti má dlouholetou tradici a už po mnoho let poskytuje práci mnoha lidem z okolí.

3.1.2 Mikroprostředí

Mikroprostředí podniku je to „nejbezprostřednější“ okolí podniku a podnik sám je jeho základním prvkem. I když je mikroprostředí do jisté míry ovlivnitelné a kontrolovatelné (podnik ho může ovlivnit a kontrolovat daleko snadněji než makroprostředí), přesto i mikroprostředí diktuje řadu parametrů. Role podniku v mikroprostředí závisí především (Horáková, 2003):

- na výši zdrojů,
- na schopnostech a možnostech výroby vyvíjet, vyrábět a prodávat, a to podle potřeb zákazníků a
- zároveň se reprodukovat a rozvíjet podnik

Do mikroprostředí lze zařadit: partnery (dodavatele, odběratele, finanční instituce, pojišťovny, dopravce, atd.), zákazníky, konkurenci, veřejnost (ovlivňovatele) aj. (Jakubíková, 2007) Koudelka s Vávrou (2007) člení mikroprostředí na vertikální a horizontální. (Jakubíková, 2007)

Vertikální mikroprostředí tvoří:

- Dodavatelé – Dodavatelé často rozhodují o úspěchu či neúspěchu firmy. Každá firma má mnoho dodavatelů. (Jakubíková, 2007)

Mezi největší dodavatele Úněšovského statku patří firma “Polari” spol. s.r.o., která podniku dodává motorovou naftu, firmy ZZN Pelhřimov a.s., VP AGRO spol. s.r.o. poskytující osiva, JH Agronom, spol. s.r.o. dovážející krmiva, stroje podniku dodává hlavně firma KLAS – BOHEMIA a.s. a STROM PRAHA a.s., hnojiva obstarávají firmy AgriStar – agrochemicals s.r.o., AGRO Blatná a.s. a TIMAC AGRO CZECH s.r.o., hlavním dodavatelem elektrické energie je firma Vemen Energie a.s.

- Firma
- Obchodníci – Obchodníci, obchodní mezičlánky, často rozhodují o tom, které zboží se k zákazníkovi dostane a které ne. (Jakubíková, 2007)

K největším obchodníkům statku patří firma Lurena a.s., která je odběratelem mléka, firmy BOR, s.r.o. a ZZN Pelhřimov, jimž se prodává pšenice, hlavní odběratelem řepky je firma PROVIT a.s. Jateční dobytek odebírají Jatky Bílovice s.r.o., Masokombinát Plzeň s.r.o. a SAATBAU LINZ ČESKÁ REPUBLIKA, spol. s.r.o., živý dobytek vykupují firmy PFERDIMEX s.r.o. a BETTY CZ s.r.o.

- Zákazníci – Zákazníci mohou být jednotlivci i právnické osoby. Podle vztahu k firmě se rozlišují na kupce, uživatele, možné kupce, možné uživatele dané kategorie produktů. (Jakubíková, 2007)

Jelikož podnik už nevyrábí žádné finální výrobky, nemá žádné přímé zákazníky.

Horizontální mikroprostředí tvoří:

- Konkurence – Konkurence je velmi důležitým faktorem, firmy by ve svém zájmu měly zjišťovat, kdo je jejich konkurentem, kdo by se jím mohl stát, jak silný je to konkurent a v jaké oblasti firmě konkuruje. (Jakubíková, 2007)

V Plzeňském kraji se nachází 84 firem s rostlinnou výrobou a 85 firem s živočišnou výrobou. [8]

Úněšovskému statku dříve konkurovala dvě velká družstva Úlice a Křimice, která již zanikla.

Dnes podnik patří mezi největší zemědělskou společnost jak na Plzni – Severu, tak v celém Plzeňském kraji. Konkurence je zde velká, ale pro Úněšovský statek nijak ohrožující. Asi největším konkurentem je Kralovická zemědělská a.s. a dále farma Boháček, která sídlí poblíž Úněšova a přechází do značky BIO.

Aby podnik byl schopen udržet si konkurenceschopnost, snaží se stále o inovace a zlepšování chodu podniku. Vedoucí pracovníci živočišné a rostlinné výroby navštěvují přednášky, semináře, veletrhy jak v České republice, v Evropě, tak v posledních letech i v USA.

Z hlediska rostlinné výroby se jedná hlavně o semináře a veletrhy s novými osivy, hnojivy, stroji a způsoby přípravy půdy.

V živočišné výrobě se zajímají hlavně o novinky v oblasti plemene, krmiv, výživy či veterinární péče. Jde hlavně o semináře pořádající firmami, se kterými statek spolupracuje.

V posledních letech se díky tomu začalo vyjíždět i na farmy do zahraničí. Jde o farmy ve Francii, Německu, Rakousku, Švýcarsku či Maďarsku. V rámci EU je podnik konkurentem pro ostatní firmy, protože své výrobky vyváží i do zahraničí, jedná se hlavně o Německo a Rakousko. Asi největším přínosem jsou semináře v USA, které pořádá firma Alltech, což je firma zabývající se genetikou skotu. V loňském roce se seminář konal ve státě Michigan a v letošním roce ve státě New York. V rámci seminářů se sejdou zemědělci ze zemí z celého světa, kde společnost Alltech provozuje svou činnost (Čína, Austrálie, Španělsko, Brazílie, Kanada, atd.). Součástí semináře je i návštěva farem, kde se prezentuje chod farem a stádo, s kterým disponují. Ve srovnání s Českou republikou jde o mnohem větší a modernější farmy (např. průměrná farma v USA disponuje s 2500 krav s mléčnou produkcí na jedné farmě, náš statek má stádo s 700 kravami s mléčnou produkcí na 2 farmách a to se na Plzni – severu jedná o největší farmy.) V rámci celého světa podnik nemůže konkurovat jak velikostí tak ani vybaveností.

- Firma
- Veřejnost – Veřejnost se člení do tří skupin, a to na obecnou veřejnost, místní komunitu a občanské iniciativy, spotřebitelská hnutí a vládu. (Jakubíková, 2007)

Z veřejnosti nejvíce podnik ovlivňuje vláda, na které v současné situaci v zemědělství nejvíce záleží. Pro podnik jsou důležitá vládní rozhodnutí hlavně v oblasti dotací, které po vstupu do Evropské unie drží podnik při životě.

Veřejnost podnik ovlivňuje také z hlediska pronájmu půdy, což umožňuje hospodařit na větším území a tím získávat větší zisky, zároveň se snaží za nájem platit včas.

S místní komunitou se podnik snaží co nejlépe vycházet. Když je v okolí nějaká přírodní katastrofa, statek u ní svými velkými stroji vypomáhá, poskytuje menší služby pro místní lidi, na všechny kulturní akce poskytuje příspěvky.

Na každou firmu působí vlivy vnějšího prostředí s různou intenzitou, proto nemá smysl tvořit seznam všech možných faktorů, ale pouze těch relevantních, podstatných. Ty mohou pro firmu znamenat buď příležitost, nebo ohrožení. (Jakubíková, 2007)

3.2 Vnitřní prostředí

Vnitřní prostředí firmy tvoří zdroje firmy (materiálové, finanční a lidské): management a jeho zaměstnanci, organizační struktura, mezilidské vztahy, etika, materiálové prostředí. Vnitřní prostředí se vztahuje na faktory, které mohou být podnikem přímo řízeny a manažery ovlivňovány. (Jakubíková, 2007)

Cílem analýzy vnitřního prostředí je porozumět schopnostem firmy, produkty vyvíjet, vyrábět, prodávat, poskytovat služby a posoudit zdroje firmy. Na jejím základě jsou identifikovány silné a slabé stránky firmy. (Jakubíková, 2007)

3.2.1 Organizační struktura podniku

Organizační struktura podniku prošla za poslední roky rozsáhlou změnou, která vedla k velkému propouštění a zefektivnění práce.

Dnes je společnost členěna na samostatná střediska dle územního postavení v rámci podniku na Úněšov a Dolní Jamné. Do střediska Úněšov patří farma Pernarec a farma Chrančovice, do střediska Dolní Jamné patří farma Dolní Jamné, farma Bezvěrov, farma Vlkošov, farma Pláň a farma Krsov.

Podnik se skládá ještě z pomocných provozů zajišťujících nezemědělskou činnost, jsou to pomocná výroba (autodoprava, ústřední dílny Úněšov), suška a výroba krmiv Líšňany, ústřední sklad ND Úněšov, závodní jídelny a ředitelství podniku.

Mezi statutární orgány společnosti patří představenstvo společnosti a dozorčí rada společnosti. Představenstvo se skládá s předsedy společnosti a čtyř členů, dozorčí rada má jednoho předsedu a dva členy.

Nejvýše postaveným v podniku je předseda podniku Ing. Jiří Vaněk. O živočišnou výrobu se stará hlavní zootechnik Pavel Brožík, rostlinnou výrobu má na starosti hlavní agronom Ing. Jan Hůrka, hlavní ekonomem je Ing. Luděk Kyprý a hlavní mechanizátor, který má na starosti stroje, je Ing. Václav Kotlaba. Dále jsou zde dva vedoucí středisek v Úněšově a Dolní Jamné.

3.2.2 Řešení problémů

- snaha předcházet problémům, odhalování problémů ještě před jejich vznikem a pokud nastanou, rychlé řešení
- neustálé sledování konkurence
- sledování celostátního vývoje
- sledování vývoje ve světě – navštěvování farem po Evropě, v Americe
- nepředvídatelné problémy – např. počasí – řeší se operativně
- podnik vytváří finanční rezervy

3.2.3 Mezilidské vztahy

Podnik zaměstnává přibližně 120 osob. Většinou se jedná o osoby, které bydlí ve vesnicích, na jejichž území podnik hospodaří. Pracovní prostředí je zde velmi přátelské, protože se všichni napříč podnikem většinou znají. Vztahy jsou zde spíše neformální, ale za podmínek, že všichni plní svou práci. Pro pracovníky jsou během roku pořádány kulturní akce, např. ples, fotbalový turnaj, bowling. Všichni pracovníci dostávají pracovní oblečení. Podnik se snaží vylepšovat pracovní prostředí i v oblasti vybavování kanceláří, jídelen, atd.

3.2.4 Materiálové prostředí

Statek hospodaří s velkým množstvím majetku. Dlouhodobý majetek podniku je v ceně 206 776 000 Kč. Z toho největší část tvoří hlavně majetek v podobě staveb a samostatných movitých věcí. Důležitým majetkem je také velké stádo skotu, které má cenu 16 015 000 Kč a je hlavním zdrojem financí podniku.

3.3 SWOT analýza

Cílem SWOT analýzy je identifikovat to, do jaké míry jsou současné strategie firmy a její specifická silná a slabá místa relevantní a schopná se vyrovnat se změnami, které nastávají v prostředí. (Jakubíková, 2007)

SWOT analýza je analýza slabých a silných stránek, příležitostí a hrozeb. Podnik napomáhá určit, v čem jsou jeho silné stránky, ale naopak i silné. Tyto okolnosti se týkají hlavně vnitřního prostředí podniku. Z vnějšího prostředí podniku vycházejí příležitosti a hrozby podniku. (Jakubíková, 2007)

Tab. č. 7: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Příležitosti	Hrozby

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

3.3.1 S.W.O.T. analýza podniku

3.3.1.1 Silné stránky

- finanční stabilita při současném stavu (závislost na dotacích)
- vlastnictví zemědělské půdy – smlouvy na 5 let, 30% půdy ve vlastnictví podniku
- moderní technologie, stroje, které mají díky různorodé nadmořské výšce a velikosti podniku maximální využití, pracují na vysoký výkon
- poskytování služeb pro menší zemědělce
- všechna produkce v nejlepší kvalitě
- vysoká produkce (22 000 l mléka denně) – mohou prodávat ve velkém, mohou si vyjednávat ceny
- velký odběr hnojiv – lepší cena

3.3.1.2 Slabé stránky

- horší podmínky pro pěstování, mohou pěstovat pouze pšenici, řepku, kukuřici a mák
- pracovní síly stále ubývají, zaměstnanci stárnou, mladí lidé nepřicházejí
- špatná kvalifikace zaměstnanců v pracovní vrstvě, nové moderní stroje – ne každý je schopen je obsluhovat
- boj o zemědělskou půdu – přemrštěné ceny nájemného
- podnik závislý na dotacích

3.3.1.3 Příležitosti

- nová moderní suška obilí v Dolní Jamné – díky ní se změní organizační struktura podniku, opraví se u ní síla – veškerou rostlinnou produkci bude moci podnik uskladnit a bude moci vyčkávat na ještě lepší prodejní ceny, poskytování služeb sušky menším podnikům, protože podnik bude mít už 2 vysokovýkonné sušky
- neustálý nákup nových strojů, jelikož v době krize jdou cenu strojů dolů, ale podnik si je může při současné finanční stabilitě koupit

3.3.1.4 Hrozby

- počasí – v oblasti podnikání je dlouhodobý deficit srážek
- zvýšený výskyt extrémních klimatických jevů – kroupy, povodně, silný mráz
- v roce 2013 – možnost omezení dotací
- snižování počtu dodavatelů – firma Agrofert Holding a.s. skupuje všechny zemědělské společnosti – pro náš podnik pak nabízí velmi drahá hnojiva => nákup z Německa, nebo výkup produkce (obilí) pod cenou => prodej produkce podniku do zahraničí
- politika EU a ČR

4 Finanční analýza podniku

Finanční analýza patří k významným nástrojům finančního řízení, hodnotí minulý a současný vývoj hospodaření z různých pohledů a dává tím podklady pro budoucí rozhodnutí. Nástroje finanční analýzy jsou důležitým podkladem k zjištění finanční prosperity podniku. (Pavelková, Knápková, 2005)

Finanční analýza je nedílnou součástí finančního řízení, protože působí jako zpětná informace o tom, čeho podnik v jednotlivých oblastech dosáhl, v čem se mu jeho předpoklady podařilo splnit a kde naopak došlo k situaci, které chtěl předejít, nebo kterou nečekal. Výsledky finanční analýzy mohou poskytnout informace nejen podniku, ale i subjektům, které nejsou součástí podniku, jsou však s ním hospodářsky nebo finančně spjatý. (Pavelková, Knápková, 2005)

Průběžná znalost finanční situace podniku umožňuje správně se rozhodovat při získávání finančních zdrojů, stanovení optimální finanční struktury, alokaci volných peněžních prostředků, poskytování obchodních úvěrů, rozdělování zisku apod. Znalost finančního postavení je nezbytná jak ve vztahu k minulosti, tak pro odhad a prognózování budoucího vývoje. (Pavelková, Knápková, 2005)

U finanční analýzy vycházíme z analýzy účetních výkazů, tzn. rozvahy, výkazu zisku a ztráty a výkazu toků peněžní hotovosti. Hodnotí se všechny oblasti hospodaření – zadluženosti, likvidity, rentability a aktivity, příp. jsou vyjádřeny ukazatele kapitálového trhu. To předpokládá výběr vhodných ukazatelů, jejich správné naplnění z finančních výkazů a porovnání jejich hodnot v čase a se situací v odvětví, do kterého analyzovaný podnik patří. Potom je potřeba se zabývat vztahy mezi jednotlivými ukazateli a analyzovat je v souvislosti. Výsledkem je interpretace výsledků, tzn. analýza situace a závěry pro další hospodaření podniku. (Pavelková, Knápková, 2005)

Účetní výkazy obsahují údaje, které lze přímo použít – mluvíme o absolutních ukazatelích. Rozvaha obsahuje údaje o stavu k určitému okamžiku (stavové ukazatele), výkaz zisku a ztráty předkládá údaje za daný časový interval (tokové ukazatele). Absolutní ukazatele slouží zejména k analýze vývojových trendů a analýze struktury položek jednotlivých výkazů. (Pavelková, Knápková, 2005)

Z rozdílu stavových ukazatelů získáváme rozdílové ukazatele. Jestliže se vykázaný údaj dá do poměru s jiným údajem, pracuje se s poměrovými ukazateli. Rozdílové

ukazatele slouží k analýze a řízení finanční situace s orientací na jeho likviditu. (Pavelková, Knápková, 2005) Ukazatele poměrové jsou základním nástrojem finanční analýzy. Mezi poměrové finanční ukazatele patří ukazatele zadluženosti, likvidity, rentability, aktivity a ukazatele kapitálového trhu.

Pro finanční analýzu společnosti Úněšovský statek jsem si vybrala roky 2008, 2009 a 2010, ve kterých se značně projeví faktory, které podnik nejvíce ovlivňují. V těchto letech se promítla jak výborná, tak i špatná úroda plodin, avšak nákup i prodej byl výrazně ovlivněn hospodářskou krizí.

4.1 Rok 2008

V roce 2008 společnost hospodařila se ziskem více jak 18 milionů Kč. Ovšem přibližně 11 milionů tohoto zisku tvořilo snížení základního jmění o vlastní akcie. (Výroční zpráva 2008)

4.1.1 Rostlinná výroba

Tento rok byl pro rostlinnou výrobu spíše průměrným. Kvůli napadení rostlin řepky hlízenkou byla její úroda podprůměrná, mák vykazoval průměrné výsledky a pšenice skončila s dobrým výsledkem. Ovšem výkupní ceny těchto komodit v průběhu roku zaznamenaly hluboký propad a ceny hnojiv a chemických prostředků výrazně narostly. (Výroční zpráva 2008)

Bez dotací byla rostlinná výroba velice ztrátová.

4.1.2 Živočišná výroba

V tomto roce se začala plně využívat zrekonstruovaná a zmodernizovaná stáj v Pernarci. Dodávka mléka vykazovala průměrné výnosy, ovšem cena mléka začala rychle klesat. Na začátku roku se 1l mléka prodával za 10 Kč, na konci roku už to bylo pouze 7 Kč, což způsobilo, že náklady na výrobu mléka byly vyšší než jeho výnosy. (Výroční zpráva 2008)

Výrazně se zlepšil odchov masného skot, což podnik vyneslo na úroveň lepších chovatelů.

Živočišná výroba se také potýkala se ztrátou, kterou dorovnaly dotace. (Výroční zpráva 2008)

Tento rok byl prvním rokem, kdy se společnost začala maximálně přizpůsobovat pravidlům dotační politiky v Evropské unii a vytvořila kontrolní mechanismy, aby všechna tato pravidla pro získávání dotací splňovala. (Výroční zpráva 2008)

4.2 Rok 2009

Podnik v roce 2009 hospodařil se ziskem více než 1,5mil. Kč. Rok 2009 byl rokem, kdy ceny vstupů byly velmi vysoké a výkupní ceny velmi nízké. Jednalo se o rok podprůměrný. (Výroční zpráva 2009)

4.2.1 Rostlinná výroba

Rok 2009 přinesl dobré výnosy v rostlinné výrobě, ale prodejní ceny byly velmi špatné. Podařilo se sklídit 55 q/ha pšenice, což bylo nejvíce za dosavadní existenci podniku. V řepce podnik docílil pouze průměrného výnosu 30,4 q/ha. Dobrého výsledku se podařilo v pěstování máku, kde se sklídilo 12,8 q/ha, což bylo 200% průměrného výnosu podniku z minulých let. (Výroční zpráva 2009)

Velmi špatné byly v tomto roce ceny prodávaných komodit. Pokles cen z roku 2008 pokračoval i po celý rok 2009. Díky termínovaným obchodům uzavřených na jaře se podařilo prodat část úrody pšenice za lepší cenu, lehce nad 2000 Kč/t. Nejhorší byla cena máku, která se pohybovala hluboko pod 20 Kč/t. (Výroční zpráva 2009)

Celkově byla rostlinná výroba v roce 2009 velmi ztrátová. Díky dotacím byl tento stav zlepšen, bohužel nebyl vyrovnán.

4.2.2 Živočišná výroba

Rok 2009 byl velmi špatným rokem kvůli klesající ceně mléka. Dojivost mléka se zvýšila o 1litr na kus a den, bohužel cena mléka se propadla až na 5,80 Kč za litr, při tom výrobní cena 1litru mléka činila 8 Kč/l. Tato ztráta byla opět částečně dorovnána dotacemi. (Výroční zpráva 2009)

V roce 2009 se investovalo hlavně do živočišné výroby. Největší investice směřovaly do rekonstrukce dojírny a nové stáje pro jalovice na farmě v Chrančovicích. Investicemi do rostlinné výroby byla koupě traktoru Claas Xerion. (Výroční zpráva 2009)

Klíčovými zdroji financí byly dotace. (Výroční zpráva 2009)

4.3 Rok 2010

V roce 2010 společnost hospodařila se ziskem více jak 590 tis. Kč. Výkupní ceny komodit rostly, ale zároveň s tím rostly i náklady na vyprodukování těchto komodit. Rok 2010 se stal rokem průměrným. (Výroční zpráva 2010)

4.3.1 Rostlinná výroba

Rok 2010 nebyl z hlediska rostlinné výroby tak produktivní jako rok 2009. Velký vliv na tom mělo počasí. V první polovině roku byl velký deficit srážek, který pak v období sklizně obilí vystřídal déšť, což znamenalo propad sklizně o několik desítek procent běžných výnosů. Velký propad byl hlavně u výroby máku a řepky.

Ceny komodit rostly, řepka se prodávala za 10 000 Kč/t a pšenice za 4000 Kč/t, což bylo o polovinu více než v předchozím roce. (Výroční zpráva 2010)

4.3.2 Živočišná výroba

Cena mléka se v průběhu roku 2010 pomalu zvedala ze svého minima v roce 2009, bohužel však nedosáhla na náklady podniku. I když dojivost stáda neustále rostla, byla tato výroba opět ztrátová. (Výroční zpráva 2010)

V roce 2010 byla dokončena rekonstrukce dojírny a stáje v Chrančovicích. Hlavní investice směřovaly do rostlinné výroby. Podnik pořídil šestimetrovou sečku a osmimetrový kypřič. Tyto stroje urychlují práci na půdě, což šetří práci a dále jsou šetrnější k životnímu prostředí. (Výroční zpráva 2010)

Důležitým zdrojem financí v roce 2010 byly opět dotace.

4.4 Základní používané ukazatele finanční analýzy

4.4.1 Analýza vývoje zisku

Mezi základní ukazatele vývoje zisku patří čistý zisk, zisk před zdaněním, zisk před úroky a zdaněním a zisk před úroky, zdaněním a odpisy. (Pavelková, Knápková, 2005)

Čistý zisk (EAT) je konečný zisk po zdanění. Ve výkazu zisku a ztrát je uveden pod položkou Výsledek hospodaření za účetní období. (Pavelková, Knápková, 2010)

Zisk před zdaněním (EBT) je zisk, který zahrnuje daň z příjmu za běžnou a mimořádnou činnost. Ve výkazu zisku a ztrát je uveden pod položkou Výsledek hospodaření před zdaněním. (Pavelková, Knápková, 2010)

Zisk před úroky a zdaněním (EBIT) je zisk z provozní činnosti, ve výkazu zisku a ztrát uveden pod položkou Provozní hospodářský výsledek. (Pavelková, Knápková, 2010)

Tab. č. 8: Vývoj zisku (v tisících Kč)

	2008	2009	2010
EAT	18 322	1 514	590
EBT	20 351	2 285	1 363
EBIT	14 001	4 794	2 696

Zdroj: vlastní zpracování z účetních výkazů podniku, 2012

V roce 2008 byl zisk společnosti největší, přesáhl 18 mil Kč. 11 mil. tohoto zisku tvořilo snížení základního jmění o vlastní akcie. Bez tohoto snížení by podnik hospodařil se ziskem 7,322 mil. Kč. Na analýze vývoje zisku je vidět, že v roce 2009 nastala ekonomická krize, která způsobila velký propad zisku, který se v roce 2010 ještě prohloubil. Hlavními příčinami, které tento pokles ovlivnily, byly nárůst cen nakupovaných komodit a hluboký propad cen prodáváných komodit. Náklady na výrobu několikrát přesahovaly tržby. I přes tyto nepříznivé podmínky si však podnik dokázal udržet kladný zisk. Bylo to hlavně díky nadprůměrné úrodě v roce 2009 a nárůstu doживosti. Od konce roku 2010 začaly ceny prodáváných komodit opět mírně stoupat a vyrovnaly se alespoň nákladům na jejich

výrobu. Zisk byl ale opět nižší než v roce 2009. Tento pokles zapříčinila špatná úroda. Velký podíl na udržení kladného zisku mají dotace.

4.4.2 Analýza rentability

Rentabilita, resp. výnosnost vloženého kapitálu, je měřítkem míry zisku, která v tržní ekonomice slouží jako hlavní ukazatel pro alokaci kapitálu. Ukazatele rentability ukazují kombinovaný vliv likvidity, řízení aktiv a zadluženosti na výsledek hospodaření. (Pavelková, Knápková, 2005)

Rentabilita tržeb – ROS (Return on Sales)

Ukazatel vyjadřuje ziskovou marži podniku.

$$ROS = \frac{EBIT}{Tržby}$$

Rentabilita aktiv – ROA (Return on Assets)

Ukazatel měří produkční sílu podniku.

$$ROA = \frac{EBIT}{\text{Celková aktiva}}$$

Rentabilita investovaného kapitálu – ROI (Return on Investment)

Ukazatel měří výnosnost dlouhodobého kapitálu vloženého do majetku podniku.

$$ROI = \frac{EBIT}{(\text{Vlastní kapitál} + \text{Rezervy} + \text{Dlouhodobé závazky} + \text{Bankovní uvery dlouhodobé})}$$

Rentabilita vlastního kapitálu – ROE (Return on Equity)

Ukazatel počítá ziskovost z účetní hodnoty vlastního kapitálu, lze jej použít pouze na úrovni celého podniku

$$ROE = \frac{EAT}{\text{Vlastní kapitál}}$$

Tab. č. 9: Ukazatele rentability

	2008	2009	2010
ROS	8,04 %	4,07 %	1,77 %
ROA	4,31 %	1,43 %	0,8 %
ROI	5,24 %	1,73 %	0,95 %
ROE	8,94 %	0,73 %	0,29 %

Zdroj: vlastní zpracování z účetních výkazů podniku, 2012

Ukazatele rentability v roce 2009 výrazně poklesly a tento pokles pokračoval i v roce 2010. Tento vývoj zapříčinila ekonomická krize.

4.4.3 Analýza zadluženosti a vztahu majetkové a finanční struktury

Ukazatele slouží jako indikátory výše rizika, jež podnik podstupuje při dané struktuře vlastního a cizího kapitálu. Analýza zadluženosti ukazuje, v jakém rozsahu a pomocí jakých zdrojů jsou financována podniková aktiva. (Pavelková, Knápková, 2005)

Mezi ukazatele patří celková zadluženost, míra zadluženosti, úrokové krytí nebo doba splácení dluhů. (Pavelková, Knápková, 2010)

Celková zadluženost

Jde o základní ukazatel zadluženosti. Doporučená hodnota se pohybuje mezi 30 – 60%. (Pavelková, Knápková, 2010)

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Aktiva celkem}}$$

Úrokové krytí

Úrokové krytí analyzuje, zda je podnik schopen splácet jeho úroky. Optimální velikost tohoto ukazatele je vyšší než 5. (Pavelková, Knápková, 2010))

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Nákladové úroky}}$$

Tab. č. 10: Ukazatele zadluženosti

	2008	2009	2010
Celková zadluženost	36,94%	39,04%	38,66%
Úrokové krytí	4,58	1,98	1,11

Zdroj: vlastní zpracování z účetních výkazů podniku, 2012

Celková zadluženost podniku je v normě. V roce 2008 by podnik podle tabulky neměl mít žádné problémy se splácením úroků. V roce 2009 tento ukazatel bohužel poklesl a pohybuje se pod doporučovaným intervalem.

4.4.4 Analýza likvidity

Likvidita vyjadřuje schopnost podniku hradit své závazky. Ukazatele likvidity poměřují to, čím je možno platit s tím, co je nutno zaplatit. (Pavelková, Knápková, 2005)

Ukazatel běžné likvidity

Ukazatel udává, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé cizí zdroje podniku (krátkodobé závazky + krátkodobé půjčky + anuity dlouhodobých bankovních úvěrů). (Pavelková, Knápková, 2010)

$$\text{Bežná likvidita} = \frac{\text{Obežná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Ukazatel pohotové likvidity

Ukazatel by měl nabývat hodnot v rozmezí od 1 do 1,5.

$$\text{Pohotov\'a likvidita} = \frac{\text{Kr\'atkodob\'e pohled\'avky} + \text{Kr\'atkodob\'y finan\'cn\'ı majetek}}{\text{Kr\'atkodob\'e z\'avazky}}$$

Ukazatel okamžité likvidity

Ukazatel by m'el nab\'yvat hodnot v rozmez\'ı od 0,2 do 0,5. Vysok\'e hodnoty ukazatele sv'ed'cı o neefektivn\'ım využit\'ı finan\'cn\'ıch prostředk'ů s dopadem do rentability podniku. (Pavelková, Knápková, 2005)

$$\text{Okamžit\'a likvidita} = \frac{\text{Kr\'atkodob\'y finan\'cn\'ı majetek}}{\text{Kr\'atkodob\'e z\'avazky}}$$

Tab. č. 11: Ukazatele likvidity

	2008	2009	2010
B'ěžn\'a likvidita	3,42	3,38	3,5
Pohotov\'a likvidita	1,28	0,86	1,23
Okamžit\'a likvidita	0,31	0,32	0,64

Zdroj: vlastn\'ı zpracov\'an\'ı z \'u'četn\'ıch v\'ykaz'ů podniku, 2012

V'sechny ukazatele likvidity krom'ě b'ěžn\'e likvidity, kter\'a se pohybuje m\'ırn'ě nad doporu'čov\'an\'ym intervalem 2 – 2,5, se pohybuj\'ı v dan\'ych intervalech.

4.4.5 Řízení aktiv

Ukazatele aktivity m'ěří schopnost podniku využívat vložen\'e prostředky. Vysok\'ý obrat majetku pr\'ıspív\'a k rentabilit'ě podnik\'an\'ı. (Pavelková, Knápková, 2005)

Ukazatele řízení aktiv m'ěří v'ětšinou obrat nebo dobu obratu. Mezi hlavn\'ı ukazatele řízení aktiv m'ůžeme zařadit obrat aktiv, dobu obratu z\'asob, dobu obratu pohled\'ávek a dobu obratu z\'avazk'ů.

Obrat aktiv

$$\text{Obrat aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktiva}}$$

Doba obratu zásob

Ukazatel udává, jak dlouho trvá přechod peněžních fondů přes výrobní a zboží formy zpět do peněžní podoby. (Pavelková, Knápková, 2010)

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{Stav zásob}}{\text{Tržby}} \times 360$$

Doba obratu pohledávek

Tento ukazatel vyjadřuje, jak dlouho musí podnik čekat, než obdrží platby od odběratelů. (Pavelková, Knápková, 2010)

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{Pohledávky}}{\text{Tržby}} \times 360$$

Doba obratu závazků

Doba obratu závazků udává dobu od vzniku závazku do jeho uhrazení. Tato doba by měla nabývat alespoň hodnoty doby obratu pohledávek. (Pavelková, Knápková, 2010)

$$\text{Doba obratu závazků} = \frac{\text{Krátkodobé závazky}}{\text{Tržby}} \times 360$$

Tab. č. 12: Ukazatele aktivity

	2008	2009	2010
Obrat aktiv	0,54	0,35	0,46
Doba obratu zásob (dny)	165	285	302
Doba obratu pohledávek (dny)	75	62	51
Doba obratu závazků (dny)	77	114	87

Zdroj: vlastní zpracování z účetních výkazů podniku, 2012

Z ukazatelů aktivity podle tab.č.12 vyplývá, že podnik má velice nízký obrat aktiv, což ukazuje, že by společnost měla zvýšit tržby. Naopak doba obratu zásob je velmi vysoká. Důvodem je, že podnik si nevytváří skoro žádné zásoby a pokud si nějaké zásoby tvoří, tak jsou v podniku dlouho. Doba obratu pohledávek vykazuje vysoké číslo, ale dobrým signálem je, že se toto číslo postupně snižuje. Největším problémem je doba obratu závazků. Zde tabulka ukazuje, že podnik má problémy s placením svých závazků.

5 Shrnutí

Na podnik působí mnoho vlivů z okolí. Mezi nejdůležitější vlivy patří takové vlivy, které působí na finanční stránku podniku. V kompetencích podniku by měla být snaha o snižování nákladových vlivů a zvyšování výnosových vlivů.

V podniku Úněšovský statek a.s. s těmito vlivy hospodaří správně. Mezi prostředí, která podnik nejvíce finančně ovlivňují patří ekonomické prostředí, přírodní prostředí, technologické prostředí a politické prostředí.

Z hlediska ekonomického prostředí firmu velmi ovlivňuje vývoj nákupních a prodejních cen v ČR a EU. Pokud prodejní ceny budou nízké a naopak nákupní ceny vysoké, promítne se to v nízkých tržbách a vysokých nákladech, což komplexně ovlivní celkový zisk podniku.

Jedním z největších finančních přínosů pro firmu jsou dotace. Podnik se snaží využívat dotace ze všech možných zdrojů a v maximální výši. Dotace mají pro podnik veliký význam, protože zisk podniku udržují v kladných číslech. Bez dotací by se podnik potýkal s vysokou ztrátou.

Dalším významným činitelem je přírodní okolí. Příroda ovlivňuje velikost rostlinné výroby. Pokud je úroda vysoká, tržby podniku výrazně stoupají, pokud je úroda nízká, tržby klesají. Příroda ovlivňuje i živočišnou výrobu, která je hlavní obživou podniku. Pokud je nízká kvalita vypěstovaného krmení pro krávy, klesá jejich dojivost a kvalita mléka a tím i tržby z prodeje mléka.

Z přírodního okolí podnik nákladově ovlivňuje starost o životní prostředí. Podnik musí dodržovat několik opatření, která práci ztěžují a prodlužují. Nedodržení nebo porušování těchto pravidel může být pokutováno.

Aby si podnik udržel svou konkurenční schopnost, snaží se svůj podnik stále inovovat. Jedná se zde o inovace hlavně z technologického prostředí. Modernizace technologie vede k zjednodušení práce, k lepšímu využití práce a hlavně k úspoře práce. I když investování do nových technologií je velmi nákladné, podniku se tyto investice vrátí zpět v podobě dotací a snížením mzdových nákladů.

Na podnik působí mnoho dalších faktorů jako je demografické prostředí, kulturní prostředí. Podnik ovlivňují také jeho dodavatelé, odběratelé, konkurenti a veřejnost. Tyto

faktory jsou pro podnik také velmi důležité, ale neovlivňují nijak zásadně finanční prosperitu podniku.

6 Závěr

Zemědělství je stále nejvíce ovlivňováno přírodními podmínkami a myslím si, že to tak bude ještě po mnoho dalších let.

Snaha vyspělých států je být si soběstační ve výrobě potravin. Politika našeho státu se bohužel o tuhle politiku nesnaží, a tak se k nám dováží stále více a více potravin ze zahraničí za dumpingové ceny. Toto se stává velkou konkurencí pro naše zemědělské a potravinářské podniky. Dokud do našeho zemědělství budou plynout dotace, zemědělský sektor bude schopen života. Nikdo ale nemůže zaručit, že tyto dotace bude získávat napořád.

Vývoj našeho zemědělství se bude nejspíše vyvíjet tím, že zde budou vznikat velké zemědělské společnosti a menší hospodářství budou postupně zanikat, protože nebudou mít sílu udržet se na trhu.

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Vývoj nákupních cen hnojiv	19
Tab. č. 2: Vývoj nákupních cen chemie.....	19
Tab. č. 3: Vývoj prodejních cen, roční průměr	20
Tab. č. 4: Přepočítávací koeficienty na velké dobytčí jednotky (VDJ)	22
Tab. č. 5: Průměrné hrubé měsíční mzdy v Kč.....	24
Tab. č. 6: Splňování kvót Úněšovského statku, a.s.....	28
Tab. č. 7: SWOT analýza.....	34
Tab. č. 8: Vývoj zisku (v tisících Kč)	40
Tab. č. 9: Ukazatele rentability	42
Tab. č. 10: Ukazatele zadluženosti	43
Tab. č. 11: Ukazatele likvidity	44
Tab. č. 12: Ukazatele aktivity	45

Seznam použité literatury

- HORÁKOVÁ, Helena. *Strategický marketing*. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-247-0447-1
- JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Strategický marketing*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2690-8
- KOTLER, Philip. *Moderní marketing*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1545-2
- PAVELKOVÁ, Drahomíra, KNAPKOVÁ, Adriana. *Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-86131-63-7
- PAVELKOVÁ, Drahomíra, KNAPKOVÁ, Adriana. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3349-4
- PŘIBÍK, Oldřich. Ostrůvek stability (komentář). *Zemědělec*. 2012, ročník 20, čís. 3, s.3. ISSN 1211-3816
- SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 80-7400-336-3.

Internetové zdroje:

- [1] *Vybrané ukazatele za okres Plzeň-sever*. [online] Plzeň: Český statistický úřad, Aktualizace 20.12.2011, [cit.12.3.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/casove_rady_regionalni>
- [2] *Struktura dotačních zdrojů*. [online] Ministerstvo zemědělství [cit. 12.1.2012] Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>>
- [3] *Příručka pro žadatele 2010*. [online] Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2010 [cit. 12.3.2012], Dostupné z: <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/hledani?qs=p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka+pro+%C5%BEadatele+2011&btnG=Hledat>>
- [4] *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova*. [online] Vláda České republiky [cit. 12.3.2012] Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/8632/sekce/zemedelstvi---eafnd/>>
- [5] *Program Zemědělec*. [online] Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond [cit. 9.4.2012] Dostupné z: <http://www.pgrlf.cz/zemedelec/prg_zemedelec.php>
- [6] *Zaměstnanci a průměrné mzdy podle odvětví (CZ-NACE)* [online] Český statistický úřad, [cit.9.4.2012] Dostupné z: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?&cislotab=>

PRA0010UU&kapitola_id=15&str=tabdetail.jsp&voa=tabulka>

[7] *Správa mléčných kvót*. [online] SZIF [cit. 9.4.2012] Dostupné z: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fobecne_informace%2Fkomodity%2Fzv%2F01%2F01%2Fc656054d-fd00-0010-838a-caaf410693f6.xml>

[8] *Zemědělství*. [online] Databox [cit. 14.3.2012] Dostupné z: <http://www.zivefirmy.cz/zemedelstvi_o77/plzensky-kraj_r43>

Seznam příloh

Příloha A: Provozní dotace podniku

	2008			2009			2010		
	sazba		celkem	sazba		celkem	sazba		celkem
Přímé platby									
SAPS	6 612,16 ha	3.086,-	20.405.126,-	6 609,36 ha	3.710,-	24.520.725,60,-	6 572,56 ha	4.060,80,-	26.689.851,62,-
Krávy s TPM							704 VJD	2.444,40,-	1.702.857,60,-
Top-Up									
ZP	6 612,16 ha	1.376,-	9.098.332,-	6 609,36 ha	1.184,-	7.825.482,24,-	6 572,56 ha	514,10,-	3.378.953,38,-
Přežvýkavci	1 850,4VDJ	1.699,-	3.143.829,-	1 850,4 VDJ	1.461,30,-	2.703.989,52,-	1 850,4 VDJ	1.310,10,-	2.424.209,04,-
Krávy bez TPM	462 VDJ	2.590,-	1.196.580,-	473 VDJ	3.280,40,-	1.551.629,20,-	436,8 VDJ	2.119,60,-	925.841,28,-
LFA									
LFA HA	815,29 ha	4.139,148,-	3.374.606,-	830,01 ha	4.211,53,-	3.495.612,-	831,52 ha	4.126,75,-	3.431.475,28,-
OA	687,78 ha	3.084,588,-	2.121.518,-	697,77 ha	3.138,53,-	2.189.972,-	696,28 ha	3.075,35,-	2.141.304,75,-
EAFRD									
OTP Louky	649,23 ha	1.977,30,-	1.283.722,-	671,01 ha	1.984,657,-	1.331.804,24,-	670,33ha	1.971,375,-	1.321.471,80,-
Pastviny	903,93 ha	2.952,768,-	2.669.095,-	907,68 ha	3.004,4,-	2.727.033,78,-	908,95 ha	2.934,920,-	2.675.876,10,-
Kadávery		201.700,-			69.419,-			21.516,-	
IBR		80.080,-			155.720,-			156.560,-	
Pojištění plodin		527.174,-			588.001,-			720.199,-	
Celkem		44.471.501,-			47.634.859,96,-			46.055.997,85,-	

Abstrakt

BROŽÍKOVÁ, P. *Vliv vnitřních a vnějších faktorů na finanční prosperitu vybraného podniku*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 53 s., 2012

Klíčová slova: zemědělství, vnitřní a vnější prostředí podniku, SWOT analýza, finanční analýza

Předložená práce je zaměřena na vliv vnitřních a vnějších faktorů působících na finanční prosperitu zemědělského podniku. Práce se skládá z několika částí. První část práce popisuje obecně zemědělství a podnik Úněšovský statek a.s. V další části je rozebráno vnější a vnitřní prostředí společnosti a na základě toho zpracována SWOT analýza. Poslední část práce vyhodnocuje na základě finanční analýzy hlavní vlivy, které působí na finanční prosperitu podniku.

Abstract

BROŽÍKOVÁ, P. *The influence of internal and external factors on financial prosperity of selected company*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of economics, University of West Bohemia in Pilsen, 53 pgs., 2012

Key words: agriculture, inner and outer business environment, SWOT analysis, financial analysis

The submitted thesis is focused on the influence of the inner and outer factors operating on the financial prosperity of the agriculture enterprise. The study consists of several parts. The first one describes agriculture and the enterprise Úněšovský statek generally. Inner and outer business environment is described in the next part. Based on it the SWOT analysis is processed. The main influences that effect the enterprise financial prosperity are evaluated based on the financial analysis in the last part of the study.